

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 29

van **BART DOCHY**

datum: 29 september 2022

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Bosbranden - Maatregelen

In 2021 hebben bosbranden wereldwijd 9,26 miljoen hectare grond vernield. Meer dan een kwart van de totale bosoppervlakte die de afgelopen twintig jaar verloren is gegaan is door bosbranden veroorzaakt. Het overige deel is door ontbossing of natuurlijke overstroming verdwenen. Jaarlijks stijgt het aantal hectare dat vernield wordt met gemiddeld 4 procent. Dit ondanks de inspanningen die verricht worden.

70% van de totale vernielde oppervlakte behoort tot het boreale woud. Dit zijn de bossen van Alaska, Rusland, Canada en Scandinavië en die vormen het grootste koolstofreservoir van onze planeet.

Ook in Frankrijk en andere Europese landen werden en worden we met grote bosbranden geconfronteerd. De onderzoekers roepen overheden op om onze bossen beter te beschermen.

1. Welke initiatieven worden vanuit Vlaanderen genomen om bosbranden te voorkomen? Welke maatregelen werden en worden uitgewerkt?
2. Welke voorzieningen treft het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) in het beheer en de bescherming tegen bosbranden?
3. Hoeveel hectare bos verdween door bosbranden de afgelopen 5 jaar in Vlaanderen? Graag een oplijsting per provincie en per jaar.
4. Welke voorzieningen worden aangelegd bij uitbreidingen van bossen of bij nieuwe bossen met het oog op reserves voor voldoende bluswater?

**Vlaams
Parlement**

ANTWOORD

op vraag nr. 29 van 29 september 2022

van **BART DOCHY**

1. Sinds 8 augustus dit jaar is een verbod van kracht op roken en vuur maken in terreinen onder een natuurbeheerplan. De beheerder kan wel in het natuurbeheerplan of in een toegankelijkheidsregeling plaatsen aanduiden waar vuur maken of roken wel kunnen. Bijvoorbeeld aan onthaalpoorten, de bivakzones en kampplaatsen. In het proces tot goedkeuren van natuurbeheerplannen en toegankelijkheidsregelingen moet het Agentschap voor Natuur en Bos deze afwijkingen goedkeuren. Bovendien heeft de Vlaamse regering nu uitdrukkelijk vanuit het Natuurdecreet de bevoegdheid gekregen om 'in de vrije natuur' generieke regels op te leggen, bijvoorbeeld in functie van brandgevoeligheid.

Voor Vlaanderen is het overigens beter om in breder verband over natuurbranden te spreken dan enkel over bosbranden. Doorgaans ontstaan natuurbranden immers op open terreinen, meer specifiek op heideterreinen, vermits deze tot de meest brandgevoelige in Vlaanderen behoren. Menselijk handelen ligt voor meer dan 95% aan de oorsprong van natuurbranden. Natuurbranden in België worden zelden veroorzaakt door natuurlijke fenomenen zoals bliksem.

Er wordt daarom op de eerste plaats ingezet op sensibilisatie van de bredere bevolking door afkondiging van de risicocode natuurbranden nl. de kleurcodes (groen, geel, oranje en rood) voor de natuurgebieden in beheer bij het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Deze code wordt afgekondigd per provincie met het advies dat het brandgevaar in de bos- en natuurgebieden van andere openbare besturen zoals provincies en gemeenten, of van private eigenaars uiteraard gelijkaardig is, en er best een zelfde voorzichtigheid in acht wordt genomen.

De actuele kleurcode wordt kenbaar gemaakt op de website en via de sociale media van ANB. De federale diensten van de gouverneur van elke provincie, meer specifiek de diensten voor Noodplanning, worden eveneens op de hoogte gebracht, waarna zij de eigen communicatieketen opstarten.

Voor de provincies waarin, historisch gezien, de meeste natuurbranden voorkomen nl. provincies Antwerpen en Limburg, bestaat er, in het kader van provinciale Bijzondere Nood- en Interventieplannen (BNIP's) m.b.t. het risico natuurbranden, al geruime tijd een structurele samenwerking met deze provinciale diensten voor Noodplanning, de hulpdiensten en vertegenwoordigers van Defensie. Voor provincie Vlaams-Brabant is deze samenwerking aan het groeien.

Bij de jaarlijkse evaluatie van de BNIP's m.b.t. het risico natuurbranden worden afspraken gemaakt op basis van de ervaringen van het voorbije brandgevaarlijke seizoen met het oog op de voorbereiding naar het volgende brandgevaarlijke seizoen. Indien nodig worden de BNIP's aangepast. Deze contacten en overlegmomenten gebeuren eenmaal tot meermaals per jaar.

Tijdens het brandgevaarlijke seizoen zijn er eveneens formele en informele contacten met de diensten Noodplanning en de brandweerdiensten voor evaluatie van de terreinsituatie en voor afstemming bij het veranderen van de risicocode voor natuurbranden (kleurcode).

2. In de reguliere werking bij het beheer van terreinen op basis van goedgekeurde beheerplannen, wordt het klimaataspect, met o.a. de kans op meer en grotere natuurbranden, meegenomen. Bij het opstellen van nieuwe natuurbeheerplannen en in de periodieke updates van de bestaande wordt gestreefd naar een klimaatadaptief robuust beheerplan voor de lange termijn.

Een voorbeeld van een typische beheermaatregel voor bossen is de bosomvorming van uniforme naaldbossen naar diverse structuurrijke gemengde bossen met een hoog aandeel aan loofhout. Dit omvormingsproces is een geleidelijk proces waarop al tientallen jaren, maar ook in de toekomst verder wordt ingezet. Door veranderingen van de samenstelling van de strooisellaag, de ondergroei, het bosklimaat... die hiermee gepaard gaan, zijn dergelijke bossen veel minder brandgevaarlijk.

Investerings bv. vanuit het Blue Deal-plan van de Vlaamse Overheid m.b.t. vernattingsprojecten dragen eveneens bij in het brandveiliger maken of langer brandveilig houden van natuurgebieden in de loop van het brandgevaarlijke seizoen.

Verder heeft ANB voor al haar terreinen in beheer noodplannen uitgewerkt die periodiek up-to-date worden gehouden en gedeeld met de hulpdiensten in een specifieke digitale omgeving ontwikkeld door het NGI, onder impuls van de dienst Noodplanning van de provincie Antwerpen. De samenwerking rond dit gedeelde platform groeit stapsgewijs verder uit naar meerdere hulpverleningszones over meerdere provincies. Het vormt een portaal waarbinnen de hulpdiensten de beschikking krijgen over uniforme cartografie.

3. Er bestaan momenteel geen systematische inventarisatie en rapportering van natuurbranden en de Vlaamse administratie beschikt niet over de middelen en databronnen om dit gebiedsdekkend voor Vlaanderen uit te voeren. Binnen de brandweerdiensten zou er wel een rapportering op het federale niveau bestaan over de interventie bij natuurbranden. Het begrip natuurbrand wordt hier zeer ruim geïnterpreteerd en bevat zowel de natuur- en bosbranden in natuurgebieden, maar evengoed bermbranden, hooibroeibranden, het opstoken van organisch materiaal enz. Een volledig antwoord is dus niet mogelijk.

Door de waarneembare effecten van klimaatverandering in de vorm van langere periodes van droogte in het voorjaar en de zomer, neemt echter de aandacht voor het fenomeen natuurbranden binnen ANB toe, en wordt er gewerkt aan structurele verzameling van de gegevens, weliswaar enkel voor de gebieden in eigen beheer en waarbij de boswachter wordt geïnformeerd dat er een brandweerinterventie heeft plaatsgevonden. De verzameling van deze informatie wordt stelselmatig opgebouwd.

Er dient opgemerkt te worden dat kleine natuurbrandjes vrij regelmatig voorvallen in het brandgevaarlijke seizoen van 1 maart tot 30 september, en voor het merendeel hiervan is de impact op de natuur eerder klein. Dit komt zowel voor in natuurgebieden in beheer bij ANB als bij andere terreinbeheerders. In Vlaanderen verdwijnt er ook geen bos door natuurbranden, tot op heden is dit een veel te sterke uitdrukking. In de eerste plaats zijn de voorkomende natuurbranden eerder heidebranden in open heideterreinen of branden van heideachtige vegetaties onder bomen. Hierbij worden de vegetaties in de kruidlaag en jonge bomen aangetast. Vaak blijven grotere bomen gespaard en zal op termijn pas blijken in welke mate een brand deze bomen heeft aangetast. Na een brand zal door de lokale beheerders bekeken worden in welke mate er een specifiek herstelbeheer dient te worden opgestart, dan wel dat er verder gewerkt kan worden onder het geplande reguliere beheer.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de oppervlakte aan natuurbranden in of nabij gebieden in eigen beheer tijdens het afgelopen brandgevaarlijke seizoen 2022

(01/03 tot 30/09), gebaseerd op de meldingen van de boswachters. De vegetatie is binnen de perimeter van de natuurbrand gedeeltelijk aangetast in verschillende ernstgraden: van oppervlakkig en pleksgewijs tot ernstig en in de bodem. De schade is afhankelijk van de intensiteit van de brand en het karakter van het betrokken gebied.

Limburg: 13 natuurbranden met een totale oppervlakte van ca. 11 ha

Antwerpen: 4 natuurbranden met een totale oppervlakte van ca. 430 m²

Vlaams-Brabant: 1 natuurbrand met een totale oppervlakte van ca. 5047 m²

Oost-Vlaanderen: 2 natuurbranden met een totale oppervlakte van ca. 750 m²

West-Vlaanderen: 8 natuurbranden met een totale oppervlakte van ca. 4312 m²

4. ANB voorziet in jaarlijkse updates van de noodplannen van haar terreinen. Deze noodplannen bevatten een uniforme afgesproken (nationale) symboliek; aanwezige waterwinningspunten worden overeenkomstig op deze kaarten aangeduid. Deze noodplannen worden geëvalueerd door de hulpverleningszones en bij opmerkingen van de brandweer m.b.t. de toegankelijkheid en eventuele strategische noden, wordt bekeken hoe aan deze opmerkingen tegemoet kan worden gekomen. Het is de bedoeling dat deze noodplannen periodiek worden gescreend en geëvalueerd door de brandweerdiensten om eventuele knelpunten in kaart te brengen en deze op te lossen. Dit proces is relatief nieuw, en zal mee uitgroeien naarmate het digitale platform waarop ANB haar noodplannen deelt, door meer hulpverleningszones doorheen de verschillende provincies in gebruik zal worden genomen.